

Deres ref:
Vår ref: 2023/82453
Dato: 30.06.2023
Org.nr: 985 399 077

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

HØRING

- FORSLAG TIL FORSKRIFT OM ENDRING AV DYRESYKDOMSBEKJEMPELSESFORSKRIFTEN

Hovedinnhold i forskriftsutkastet

- Det åpnes for at myndighetene i visse situasjoner kan la være å opprette restriksjonssoner ved utbrudd av kategori A-sykdom i anlegg med inntil 50 fugler i fangenskap.
- Det tydeliggjøres at restriksjonssonen først kan oppheves etter at minsteperioden er utløpt og at denne regnes fra dato for avsluttet foreløpig vask og desinfeksjon.
- Enkelte bestemmelser om flytting av dyr og produkter inn og ut av restriksjonssonene justeres spesielt med tanke på fjørfe, rugeegg, høy og halm, samt behandlingskrav for slaktebiprodukter, melk og kjøtt.

Høringsfrist: 14. august 2023

Bakgrunn for forslaget

Dyresykdomsbekjempelsesforskriften gjennomfører forordning (EU) 2020/687 i § 3. Denne høringen dreier seg om gjennomføring av forordning (EU) 2023/751 som endrer forordning (EU) 2020/687 og gjennomføres i samme paragraf.

Dyresykdomsbekjempelsesforskriften er en del av AHL-forskriftene som gjennomfører EUs nye dyrehelseregelverk (AHL-pakken) til norsk rett. For mer informasjon om det nye dyrehelseregelverket, se vår hjemmeside: <https://www.mattilsynet.no/dyr/bakgrunn-for-det-nye-dyrehelseregelverket>

Gjennom EØS-avtalen forplikter Norge seg til å gjennomføre AHL og underliggende forordninger, samt endringer av disse til norsk rett. Forordninger skal gjennomføres ordrett for å sikre lik gjennomføring i EØS. Det er derfor ikke mulig å påvirke det materielle innholdet i forordningen som gjennomføres i denne høringen. Norske innspill har blitt gitt i forbindelse med utarbeidelsen av forordningen, i avholdte arbeids- og ekspertgruppemøter i regi av EU-kommisjonen. Høringen

gjennomføres i hovedsak for å informere brukerne om innholdet i forordningen, samt å vise hvordan forordningen juridisk og teknisk er foreslått gjennomført.

Forordningen følger vedlagt høringsbrevet. Denne er på dansk da norsk oversettelse ikke foreligger pr. i dag. Dersom forskriftsutkastets bestemmelser eller vår omtale av forordningen ikke synes å samsvare med dette regelverket, ønsker vi at høringsinstansene påpeker dette.

Innholdet i forskriftsutkastet

Endringene angår § 3 som gjennomfører forordning (EU) 2020/687, og alle endringsforordninger til denne. Endringsforordningen som gjennomføres i denne høringen er forordning (EU) 2023/751. De konkrete endringene beskrives i avsnittene nedenfor.

Opprettelse og oppheving av restriksjonssoner

Et av de vanligste tiltakene ved bekjempelse av alvorlige dyresykdommer (kategori A-sykdom) er opprettelse av en restriksjonssone, bestående av en ytre overvåkningssone og en indre vernesone, med en spesifisert radius rundt sykdomsutbruddet. Størrelsen på verne- og overvåkningssone varierer avhengig av type sykdom som er påvist. I restriksjonssonen legges det begrensinger på blant annet flytting av dyr og produkter for å hindre spredning av smitte.

I forslaget til endring åpnes det for at myndighetene kan la være å opprette restriksjonssone ved utbrudd av kategori A-sykdom i anlegg med inntil 50 fugler i fangenskap. Forutsetningen er at anlegget med utbrudd ikke har direkte eller indirekte kontakt med andre anlegg med fjørfe eller fugler i fangenskap.

Oppheving av soner kan tidligst skje etter at minsteperioden for varighet av verne- og overvåkningssone har gått. I gjeldende bestemmelser er det noe uklart fra hvilken dato denne minsteperioden starter. Endringen innebærer en tydeliggjøring av at minsteperioden skal starte fra dato for ferdigstilt foreløpig rengjøring og desinfeksjon.

Unntak fra forbudet mot flytting av dyr og produkter innen, inn og ut av restriksjonssoner

Flytting av dyr og produkter innen vernesonen eller overvåkningssonen kan på visse vilkår tillates dersom risikoen for spredning av sykdom vurderes som ubetydelig. I visse tilfeller kan lokale myndigheter for opprinnelsesanlegg og lokale myndigheter for bestemmelsesanlegg være ulike. I gjeldende bestemmelser er det myndighetene for opprinnelsesanlegget som gir tillatelse til flytting og utpeker bestemmelsesanlegget. Endringen består i at myndighetene for begge anleggene nå i samarbeid skal utpeke bestemmelsesanlegget. I Norge vil dette bety at Mattilsynets avdelingskontor for henholdsvis opprinnelses- og bestemmelsesanlegg skal samarbeide om å utpeke bestemmelsesanlegget dersom en slik tillatelse gis.

Myndighetene kan etter gjeldende bestemmelser tillate flytting av verpeklare unghøner innen overvåkningssonen eller vernesonen. Endringene åpner for at bestemmelsesanlegg ved slik flytting kan motta verpeklare unghøner i en tom epidemiologisk enhet av anlegget, selv om det finnes mottagelige arter på andre deler av anlegget.

Videre åpnes det for at myndighetene kan gi tillatelse til at daggamle kyllinger som er klekket i overvåkningssonen kan flyttes til andre anlegg i medlemsstaten, selv om kyllingene kommer fra rugeegg som er verpet i vernesonen. Det legges til at transportmiddelet skal plomberes av myndighetene dersom slik tillatelse gis.

Det spesifiseres i tabellen gitt i vedlegg VI at forbudet mot å flytte vegetabiliske føremidler (høy og halm) ut av sonene gjelder hele restriksjonssonen, ikke bare ut av vernesonen. Bestemmelsene om på hvilke vilkår det kan gis unntak fra dette forbudet er gitt i artikkel 36 og artikkel 52 av forordningen. I artikkel 52, som omhandler vilkårene om flytting av vegetabiliske føremidler fra overvåkningssonen, avsluttes ikke bokstav c) med «*eller*», noe som betyr at alle vilkårene i bokstav a) til d) må oppfylles. Dette korrigeres ved å tilføye «*eller*», slik at det blir tydelig at kun ett av vilkårene må oppfylles dersom det gis tillatelse til flytting av vegetabiliske føremidler både fra verne- og overvåkningssone.

Annet

Definisjonen av dyretarmer justeres slik at den samsvarer med definisjonen som er brukt i forordning (EU) 2020/692 om import.

Ved gjeninnsetting av dyr etter at sykdom er bekjempet, skal dyrene komme fra et anlegg som ikke befinner seg i en restriksjonssone. Henvisningen til kapitlet som beskriver tiltakene i restriksjonssonen rettes.

Erfaringer fra utbrudd med saue- og geitekopper i EU gjør at det åpnes for risikoreduserende behandling av slaktebiprodukter og melk tilsvarende behandling mot lumpy skin virus da disse agens er i samme familie. Det vil komme flere slike risikoreduserende tiltak for animalske produkter ved utbrudd av saue- og geitekopper etter hvert som ny kunnskap kommer til.

Det åpnes for risikoreduserende behandling av kjøtt gjennom varmebehandling for å oppnå en kjernetemperatur på 70 °C i minst 30 minutter, for afrikansk svinepest.

I vedlegg VI spesifiseres det at det generelle forbudet mot flytting av rugeegg gjelder både inn og ut av restriksjonssonen. Det er fortsatt mulig å gi tillatelse til slik flytting på bestemte vilkår i henhold til artikkel 31 og 47.

Vedlegg VIII får nytt navn slik at det inkluderer behandling av produkter som kommer fra hele restriksjonssonen, ikke bare vernesonen.

Vurdering

Endringen som åpner for at man i visse situasjoner kan la være å opprette soner ved utbrudd av A-sykdom i anlegg med inntil 50 fugler i fangenskap vurderes som hensiktsmessig. For å kunne benytte seg av dette unntaket, er det en forutsetning at det ikke er direkte eller indirekte kontakt med fjørfe eller fugler i fangenskap. Opprettelse av restriksjonssoner rundt denne typen anlegg gir store konsekvenser for alle med fugler i sonene og for Mattilsynet, uten at disse tiltakene nødvendigvis samsvarer med den relativt lave risikoen for spredning av smitte.

Når det gjelder varighet av restriksjonssonen er det fornuftig at minsteperioden for hvor lenge sonen skal vare starter å løpe når foreløpig rengjøring og desinfeksjon på rammet anlegg er godkjent. Først når dette er gjennomført er smittepresset vesentlig redusert for omkringliggende anlegg.

Endringen som medfører at de lokale myndighetene for både opprinnelsesanlegget og bestemmelsesanlegget sammen skal utpeke bestemmelsesanlegget vurderes som hensiktsmessig. Det lokale Mattilsynet for bestemmelsesanlegget kjenner vanligvis bedre til forhold av betydning for risiko ved mottak av dyr fra restriksjonssonen, og har bedre forutsetninger for å sikre korrekt implementering av biosikkerhetstiltak i forbindelse med mottak.

Endringen som innebærer at det åpnes for at bestemmelsesanlegg for verpeklare unghøner kan motta dyr av mottakelige arter dersom den aktuelle epidemiologiske enheten er tom, vurderes som hensiktsmessig. Det er en forutsetning at de ulike enhetene av anlegget er klart adskilte, og at dette er vurdert i forkant. I slike tilfeller vil ikke risikoen være høyere enn for andre bestemmelsesanlegg selv om det finnes mottagelige dyr på andre deler av anlegget.

Det åpnes for at daggamle kyllinger som er klekket i overvåkningssonen på visse vilkår kan flyttes til andre anlegg i medlemsstaten, selv om kyllingene kommer fra rugeegg som er verpet i vernesonen. Det legges til at transportmiddelet skal plomberes av myndighetene dersom slik tillatelse gis. Det vurderes som fornuftig da det allerede er tillatt å flytte daggamle kyllinger som er klekket i vernesonen til andre anlegg i medlemsstaten. Dette bygger på forutsetningen om at foreldredyrene til eggene er friske, slik det er krav om i regelverket.

Forbudet mot å flytte rugeegg inn i restriksjonssone vurderes som hensiktsmessig for å unngå økning i antall mottakelige individer i sonene.

Det vurderes som hensiktsmessig at det generelle forbudet mot å flytte vegetabiliske førmidler skal gjelde hele restriksjonssonen for å unngå smittespredning med slikt materiale. Videre er det hensiktsmessig at kun ett av vilkårene listet opp i bestemmelsene for tillatelse for flytting av vegetabiliske førmidler fra vernesone og overvåkningssone må oppfylles, og at dette er likt for begge sonene. Endringen tydeliggjør dette, vil gjøre bestemmelsen lettere å forstå og er smittevernmessig forsvarlig.

Endringene av risikoreduserende behandlinger for produkter av animalsk opprinnelse, vurderes som hensiktsmessige da de er basert på ny kunnskap om agensenes overlevelsessevne under ulike typer behandling.

Tilgrensende regelverk/forvaltningsområder

Dyresykdomsbekjempelsesforskriften gir utfyllende bestemmelser om bekjempelse av kategori A-, B- og C-sykdommer. De generelle bestemmelsene på dette området er å finne i dyrehelseforskriften.

I tillegg vil dyresykdomsbekjempelsesforskriften grense til dyresykdomsnødtiltaksforskriften som gir særskilte bekjempelsestiltak og nødtiltak mot visse alvorlige dyresykdommer.

Oppbygning av dyresykdomsbekjempelsesforskriften

Dyresykdomsbekjempelsesforskriften gjennomfører forordninger. Forordningsformen velges av EU i tilfeller når man har behov for at regelverket skal gjelde likelydende i hele EØS-området.

Forordningene gjelder direkte i alle EUs medlemsstater, men må gjøres til del av norsk rettsorden. På grunn av behovet for likelydende regelverk stiller EØS-avtalen strenge krav til gjennomføringen, nemlig at forordningen «som sådan» gjøres til en del av avtalepartenes interne rettsorden, jf. EØS-avtalen art. 7. I Norge er «henvisningsteknikken» valgt for å ivareta dette kravet. Dette innebærer at den forskriftsteksten som vedtas, fastsetter at vedkommende forordning, i EØS-tilpasset form, skal gjelde som forskrift, uten at teksten der EØS-tilpasningene er innarbeidet, formelt vedtas som forskrift.

Denne metoden innebærer at rettigheter og plikter ikke kan leses direkte ut av forskriften. Brukere må gå til selve forordningsteksten for å finne dem. For å lette tilgjengeligheten, er forordningsteksten til forordningen som gjennomføres i denne høringen lagt ved. I forbindelse med kunngjøring av forskriften, vil Mattilsynet sørge for at forordningsteksten også blir å finne i tilknytning til forskriften.

Konsekvensutredning

Konsekvensen av at det åpnes for at det i visse situasjoner ikke må opprettes restriksjonssone ved utbrudd av kategori A-sykdom i anlegg med inntil 50 fugler i fangenskap medfører administrative og økonomiske lettelser. Det betyr at det ikke vil bli iverksatt tiltak ovenfor anlegg som befinner seg i det som ville blitt restriksjonssonen, noe som vurderes som en stor lettelse for fjørfenæringen. For Mattilsynet vil dette medføre at det ikke må fattes forskrift om opprettelse av soner ved slike sykdomsutbrudd. Det må i så fall heller ikke føres tilsyn med at bestemmelser for restriksjonssoner etterleves ved slike utbrudd, eller behandles søknader om tillatelser til unntak fra forbud.

Konsekvensen av at minsteperioden for varighet av sonene starter når foreløpig rengjøring og desinfeksjon er godkjent, medfører at restriksjonssonen, og tiltak i sonen, vil vare noen dager lengre sammenliknet med en liberal tolkning av bestemmelsene. Det innebærer en økt kostnad for næringen, da tiltakene som iverksettes i sonene medfører en vesentlig kostnad for næringen. Det vil derfor også bety et økt press på driftsansvarlig for rammet anlegg og Mattilsynet for å få gjennomført foreløpig rengjøring og desinfeksjon så raskt som mulig. Imidlertid reduserer det risikoen for sekundærutbrudd. Mattilsynet har allerede praktisert denne tilnærmingen for utbruddene med HPAI i 2022, og kostnadene for næringen vil derfor ikke øke noe utover det som allerede har vært praktisert.

Det at lokale myndigheter både for opprinnelsesanlegg og bestemmelsesanlegg sammen skal utpeke bestemmelsesanlegg for dyr som sendes ut av restriksjonssonen, medfører ikke noen økte kostnader for næringen, men en økt sikkerhet for at bestemmelsesanlegget er egnet for formålet og at biosikkerheten ivaretas ved mottak av dyr. Det vil kunne kreve noe samarbeid på tvers av Mattilsynets avdelinger/regioner uten at det kan anses å medføre en økt arbeidsmengde av betydning.

Lettelsene i reglene for flytting av verpeklare unghøner og daggamle kyllinger vil kunne gjøre det noe enklere for fjørfeoppsikteren å opprettholde en mer normal drift, noe som gjør matproduksjonen mindre sårbar. Det nye kravet om at Mattilsynet må plombere transportmidler ved forsendelse av daggamle kyllinger fra overvåkningssonen dersom de stammer fra rugeegg klekket i vernesonen, kan medføre noe økt arbeidsbelastning for Mattilsynet. De øvrige endringene medfører ikke økte kostnader eller arbeidsbelastning for Mattilsynet.

Spesifikasjonen av at det generelle forbudet mot flytting av rugeegg gjelder både inn i og ut av restriksjonssonen vil ikke medføre noen konsekvenser for næringen, da Mattilsynet har allerede praktisert denne tilnærmingen for utbruddene med kategori A-sykdom hos fjørfe i 2022, og kostnadene for næringen vil derfor ikke øke noe utover det som allerede har vært praktisert. I tillegg er muligheten for å gi unntak fra forbudet, samt vilkårene for unntaket uendret.

Spesifikasjonen om at det generelle forbudet mot flytting av vegetabiliske fôrmidler gjelder ut av både vernesonen og overvåkningssonen, vil ikke medføre noen konsekvenser for næringen da muligheten for å gi unntak fra forbudet, samt vilkårene for unntaket forblir uendret. Mattilsynet kan få mer arbeidsbelastning med behandling av søknader om flytting av vegetabiliske fôrmidler ut av overvåkningssonen. Presisering av at det er tilstrekkelig med én risikoreduserende behandling, både ved flytting fra vernesone og overvåkningssone vil medføre lettelse når det gis tillatelse til flytting av fôrmidler ut av restriksjonssonen

Øvrige endringer, mindre rettelser og presiseringer anses ikke å ha økonomiske, administrative eller andre vesentlige konsekvenser.

Høringssvar

Høringssvar sendes inn via lenke på Mattilsynets nettside:

https://www.mattilsynet.no/om_mattilsynet/endring_av_bestemmelser_om_bekjempelse_av_alvorlige_dyresykdommer.50198

Alle høringssvar vil bli offentliggjort.

Høringsfrist: 14. august 2023

Med hilsen

Anne Marie Jahr

Seksjonssjef Dyrehelse

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.

Vedlegg:

- Forslag til forskrift om endring av dyresykdomsbekjempelsesforskriften
- Forordning (EU) 2023/751 dansk